

Šok z prosperity

Mikuláš Huba, Pavel Nováček: **Šok z prosperity: čítanka z globálnej problematiky I-III. diel.** Vydala Spoločnosť pre trvalo udržateľný život SR Bratislava v spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci a STUŽ ČR, pobočka Olomouc, 1995, 1996, I. diel: 146 s., II. diel: 235 s., III. diel: 280 s.

Trojdielna publikácia predkladá súbor zamyslení sa nad rozsahom súčasných environmentálnych problémov s možnosťami ich riešenia na prelome tisícročí. Má netradičný charakter, pozostáva z prekladov vybraných kapitol najvýznamnejších diel svetových autorov ostatného tridsaťročia, zaoberajúcich sa globálnymi ekologickými problémami a možnosťami ich riešenia.

I. diel publikácie obsahuje filozofické úvahy nad rozsahom a povahou globálnych ekologických problémov. Obsahuje úryvky z diel ôsmich významných autorov, ako sú L. V. Bertalanffy, E. Fromm, A. Naess, J. Dorst, K. Lorenz, F. Capra, E. F. Schumacher a J. E. Lovelock, ktorí sa venujú pochopeniu filozofickej podstaty človeka a ľudských hodnôt, vzťahu človeka k prostrediu, ako i potrebe jeho zmeny a formovaniu "nového obrazu človeka a spoločnosti". Okrem ôsmich smrteľných hriechov civilizovaného ľudstva sú tu sústredené práce venované novému obrazu človeka a novej spoločnosti, ich základným črtám, podmienkam zmeny človeka – prekážkam i problémom. Záverečná kapitola je venovaná teórii Gaia.

II. diel publikácie sa zaoberá prognózami vývoja sveta v nasledujúcom období. Obsahuje úryvky zo 17 diel dvanástich autorov. Ide o práce venované modelom rastu populácie, čerpaniu a degradácie prírodných zdrojov a určeniu limitov ich racionálneho využívania, prognózam celosvetových spoločenských zmien na prelome tisícročí. Pozoruhodná je najmä kapitola z práce *Prekročenie hraníc* (Meadows, Meadowsová, Randers). Títo autori predkladajú viacero scenárov budúceho stavu sveta a materiálnej životnej úrovne do r. 2100, ktoré simulujú súčasný rozvoj bez zmien a v porovnaní so zmenami jedného, dvoch, prípadne komplexu faktorov. Celkovo je tu prezentovaných 12 scenárov, v grafickej prílohe zrejme nedopatrením vypadol scenár rozvoja č. 4. a 5. Zaujíma-

vá je i kapitola *Ciele pre ľudstvo* (Laszlo, Biermann), ktorá podáva podrobný prehľad národných a regionálnych cieľov (svetový atlas súčasných cieľov) a cieľov medzinárodných organizácií (atlas cieľov medzinárodných organizácií).

III. diel publikácie je zameraný na priblíženie jednej z alternatív riešenia globálnych problémov – myšlienke trvalo udržateľného života. Obsahuje výber zo 14 najvýznamnejších prác venovaných problematike trvalo udržateľného rozvoja, ktoré podrobne rozoberajú koncepciu trvalo udržateľného života, základné princípy a kritéria TUR. Okrem teoreticko-metodických prác sú v tejto časti uvedené aj prípadové štúdie z tejto oblasti, a to: Hodnotenie trvalo udržateľného ekonomického blahobytu (Jackson, Marks) a Smerovanie k trvalo udržateľnej Európe (Spangenberg a kol.), ktoré možno považovať za metodické návody na hodnotenie rozvoja spoločnosti v smere koncepcie trvalej udržateľnosti. V tejto časti dominujú práce venované rozboru ekonomických, prípadne socioekonomických faktorov trvalo udržateľného rozvoja, napr. zmene vzorcov spotreby, hodnotovej orientácie civilizácie, organizácie spoločnosti, tech-

nologickým aspektom a pod. Menej prác je venovaných opisu a rozboru environmentálnych faktorov trvalo udržateľného rozvoja. Niektoré úryvky prác, ako napr. *Nebezpečenstvo otepľovania Zeme* (správa Greenpeace – ed. Leggett) a *Vytváranie novej civilizácie* (Toffler, Tofflerová) by bolo vzhľadom na ich zameranie vhodnejšie zaradiť do prvej časti, venovanej globálnym problémom a formovaniu novej spoločnosti.

Chcela by som vyzdvihnúť a zároveň poďakovať autorom, že si v tejto uponáhľanej dobe našli čas a financie na vydanie takej náročnej práce. Nie každý z nás má možnosť dostať sa k spomínaným dielam, ani čas a možno ani dostatočné jazykové znalosti, aby si ich mohol prečítať v plnom rozsahu. Publikácia iste osloví nielen pracovníkov v oblasti životného prostredia, ale všetkých, ktorých sa tieto problémy bytostne dotýkajú.

Trilógia *Šok z prosperity* je ďalším príspevkom z dielne Spoločnosti pre trvalo udržateľný život SR a Univerzity Palackého v Olomouci, ktorý rozvíja naše schopnosti vidieť svet alternatívne.

Zita Izakovičová

Nová publikácia APOP

Viera Feráková a kol.: **Flóra, vegetácia a palentológia Devínskej Kobyly.** Vydala LITERA, spol. s r. o. pre APOP – Asociáciu priemyslu a ochranu prírody 1997, 190 s., cena 250 Sk.

Devínska Kobyla patrí medzi prírodovedne zvláštnosti okolia Bratislavy, je preto cieľom botanikov, zoológov, geológov a palentológov už dlhé obdobie. Z hľadiska botanického rozhodne patrí medzi druhovo najbohatšie, najzaujímavejšie a najkrajšie lokality nielen v okolí Bratislavy. Údaje o výskyte niektorých druhov sa objavujú už v 16. storočí. Avšak tieto i najnovšie poznatky o vegetácii a flóre Devínskej Kobyly zhrňa až publikácia Ferákovovej a kol. Do knihy sú zahrnuté i výsledky geologického a palentologického výskumu, ktoré dopĺňajú a spresňujú všeobecnú charakteristiku prírodných pomerov územia. Zároveň upozorňujú na zvláštnosti neživej prírody. Podobne podrobne sú charakterizované i pôdy.

Podstatná časť publikácie je venovaná

vegetácii – rastlinným spoločenstvám a nižším (siniciam, riasam, hubám, machorastom, lišajníkom) a vyšším rastlinám usporiadaným podľa čeľadí s uvedením lokality ich výskytu. Osobitne je vypracovaný prehľad vyhynutých, ohrozených a chránených druhov rastlín. Zvláštna kapitola je venovaná problematike ochrany prírody tohto územia. Kniha je bohato ilustrovaná kresbami i kvalitnými fotografiami. Je to reprezentatívna publikácia, ktorá urobí radosť ako odborníkom, tak i milovníkom prírody a môže byť vhodným darom aj do zahraničia, pretože má obsiahly nemecký a anglický súhrn.

Devínska Kobyla si zaslúži takúto publikáciu. Jej zakvitnuté stránke sú cieľom nespočetných exkurzií a výletov odborníkov i laických nadšencov a milovníkov prírody. Opätovne upozorňuje na význam tohto územia a môže pomôcť zabrániť šíreniu javov, ktoré ho poškodzujú.

Helena Ružičková

Poznámka: Distribúciu knihy zabezpečuje APOP, Kloboučnícka 7, 811 01 Bratislava, tel. 533 2061 (544 32061).